
ARTYKUŁY

LUKASZ BOCHEŃSKI, KRZYSZTOF ŻOK¹
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu

ROLNICTWO W POLSCE – WYBRANE ZAGADNIENIA EKONOMICZNE

1. Wstęp

Polska jest krajem o znacznym potencjale wytwórczym rolnictwa, zróżnicowanym regionalnie ze względu na panujące warunki przyrodnicze oraz organizacyjno – ekonomiczne. W użytkowaniu rolniczym znajduje się 14,6 mln ha gruntów (46,7 % powierzchni Polski), rolnictwo jako dział gospodarki narodowej wytwarza produkty na poziomie 3,5% Produktu Krajowego Brutto, a zatrudnienie znajduje ponad 2 mln osób, co stanowi około 15,1 % aktywnych zawodowo Polaków. Ponadto, rolnictwo jest największym beneficjentem środków finansowych uzyskanych z programów Unii Europejskiej i wsparcia krajowego w ostatnich latach. Rolnicy jako jedyna grupa zawodowa posiadają własny system ubezpieczeń społecznych – Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, z preferencyjną na tle innych podmiotów gospodarczych wielkością opłacanej składki (wynoszącej w zależności od wielkości gospodarstwa od 378 zł dla gospodarstwa poniżej 50 ha do 1593 zł/ kwartał dla gospodarstw powyżej 300 ha²). Na podstawie Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, prowadzona przez nich działalność nie podlega tej formie opodatkowania³, a w myśl Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, płacą niezależnie od uzyskanego dochodu zryczałtowaną składkę w wysokości stanowiącej równowartość 2,5 kwintala żyta, która dla roku 2014 wynosiła 173,2 zł/ ha.

¹ Wkład pracy: Łukasz Bocheński – 50%, Krzysztof Żok – 50%.

² Wysokość składek na ubezpieczenie społeczne rolników w II i III kwartale 2014 obejmująca świadczenia emerytalno rentowe oraz wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie.

³ Z wyjątkiem działów specjalnych produkcji rolnej.

Rolnictwo jest największym beneficjentem pomocy publicznej w Polsce realizowanej m.in. w formie: wsparcia finansowego ze środków krajowych i unijnych, preferencyjnych warunków kredytowych, ubezpieczeń społecznych czy zwolnienia z podatku dochodowego w prowadzonej działalności rolniczej. W rezultacie nastąpił dynamiczny wzrost działalności inwestycyjnej jednostek funkcjonujących w rolnictwie, produkcji rolnej ogółem oraz towarowej czy handlu produktami rolno – spożywczymi. Środki finansowe uzyskane w ostatnich latach w ramach Wspólnej Polityki Rolnej przyczyniły się do zdynamizowania przekształceń w sektorze rolnym, wsparcia działalności inwestycyjnej gospodarstw rolnych i sektora rolnego, co bezpośrednio przełożyło się na wzrost jego konkurencyjności. Widocznym tego efektem jest także wzrost kooperacji oraz rozwój przetwórstwa produktów rolnych, co z kolei przyczyniło się do poprawy rentowności prowadzonej działalności rolniczej.

2. Cel i metodyka badań

Głównym celem opracowania jest zaprezentowanie wybranych form wsparcia dla rolnictwa. Wskazanie ich wpływu na kształtowanie warunków społeczno – ekonomicznych jednostek działających w sektorze rolnictwo oraz na obszarach wiejskich, zarówno w układzie regionów jak i całościowo dla gospodarki Polski.

Na podstawie dostępnych danych z lat 2004 - 2014 podjęto także próbę oszacowania faktycznej wielkości wsparcia finansowego czy pomocy publicznej realizowanej na rzecz rolnictwa oraz rezultatów ekonomicznych uzyskanych przez jednostki funkcjonujące w rolnictwie i przemyśle rolno – spożywczym.

3. Wsparcie finansowe działalności rolniczej ze środków krajowych i Unii Europejskiej

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 do końca 2013 r. zrealizowano płatności w kwocie ponad 51,3 mld zł, przy czym największe łączne transfery środków przypadają na województwa: mazowieckie i wielkopolskie – odpowiednio 7,433 mld zł i 6,075 mld zł. Stanowi to naturalną konsekwencję wielkości tych województw oraz zastosowanych mechanizmów podziałów środków PROW 2007-2013.

Biorąc pod uwagę wielkość środków przypadających średnio na 1 ha użytków rolnych, za województwo o najwyższej absorpcji należy uznać województwo podlaskie. Także to województwo zajmuje najwyższą pozycję, gdy środki PROW 2007-2013 przeliczono na 1 mieszkańca obszarów wiejskich – 8600 zł/os. wobec 3940 zł/os. w Wielkopolsce i 3914 zł/os. na Mazowszu. Powyższe kwoty należy

uzupełnić o środki finansowe uzyskane w ramach systemów wsparcia bezpośredniego z tzw. płatności bezpośrednich. W ramach Wspólnej Polityki Rolnej systemem tym objętych zostało około 1,4 mln gospodarstw rolnych, a wartość płatności zrealizowanych z tego tytułu w/w okresie wyniosła około 70,8 mld zł [Sprawozdanie z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za 2013 rok, 2014, s.24, Sprawozdanie z realizacji działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, 2013, s.26]⁴.

Tabela 1

Płatności zrealizowane w ramach PROW 2007-2013 wg województw

Wyszczególnienie	Ogółem w mln złotych	W przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów wiejskich w złotych	W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w złotych
Polska	51318	3377	2734
Dolnośląskie	2511	2834	2109
Kujawsko-pomorskie	3391,3	4065	2892
Lubelskie	4966,8	4280	2817
Lubuskie	1479,7	3938	2613
Łódzkie	3638,4	3961	2820
Małopolskie	2341,7	1366	2526
Mazowieckie	7433,1	3914	3073
Opolskie	1166,3	2417	1938
Podkarpackie	2385,6	1910	2529
Podlaskie	4088,1	8600	3362
Pomorskie	2367,5	2987	2566
Śląskie	1485,9	1434	2347
Świętokrzyskie	2322,4	3309	3092
Warmińsko-mazurskie	3102,7	5255	2363
Wielkopolskie	6075,9	3940	3133
Zachodniopomorskie	2561,6	4763	2284

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 sprawozdanie za 2013 r. Numer sprawozdania 8/2013, zestawienie nie obejmuje działania 111, 133 oraz Pomocy Technicznej.

Dopłaty do działalności operacyjnej przyczyniły się do znacznej poprawy dochodów gospodarstw rolnych oraz stabilizacji sytuacji ekonomicznej rolników. Ich udział w kształtowaniu dochodów gospodarstw rolnych był znaczny i kształtował

⁴ Dotyczy kampanii w latach 2008-2013.

się w ostatnich latach na poziomie od 80% w 2009 roku do około 60% w 2013 roku [www.fadn.pl – dostęp 07.12.2014].

Drugim widocznym rezultatem wsparcia finansowego dla rolnictwa ze środków PROW jest dynamiczny wzrost nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w rolnictwie.

4. Inwestycje i nakłady na środki trwałe w rolnictwie

W latach 2010 - 2012 wartość inwestycji podwoiła się i wyniosła około 4,5 miliarda złotych, co stanowiło 2,4% nakładów inwestycyjnych realizowanych przez jednostki gospodarcze w Polsce i porównywalna była do nakładów realizowanych przez jednostki zakwalifikowane do sekcji budownictwo. W zależności od województwa ich udział kształtował się w przedziale od 0,7% w województwie śląskim do 6,6% w województwie podlaskim – tabela 2. Około 40% nakładów w rolnictwie realizowanych jest przez jednostki funkcjonujące na Mazowszu i w Wielkopolsce. Stanowią one jednak 1,7 i 4,2 % nakładów inwestycyjnych realizowanych przez jednostki gospodarcze w danych województwach. Zdecydowanie większy wpływ na gospodarkę regionalną ma rolnictwo na Podlasiu oraz w województwie lubelskim, gdzie zarówno nakłady, jak i wartość środków trwałych przekracza średnie dla Polski o około 2-2,5 raza.

Zdecydowana większość inwestycji zrealizowana została w sekcjach budynki i budowie oraz pojazdy, co znajduje także odzwierciedlenie w danych publikowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Tylko w ramach działania «Modernizacja gospodarstw rolnych» do końca 2013 r. ponad 60 tys. rolników otrzymało wsparcie w wysokości ok 8,5 mld zł. W efekcie wraz z wkładem własnym beneficjentów zrealizowano inwestycje za około 14 mld zł. Zakupiono prawie 34 tys. ciągników, 222 tys. maszyn i urządzeń rolniczych, zrealizowano ponad dwa tysiące osiemset inwestycji budowlanych. Znaczące były też inwestycje związane z unowocześnieniem i rozbudową firm przetwórstwa żywności. Na ten cel wypłacono dotychczas ponad 2 mld zł [efekty unijnej pomocy udzielanej przez arimr 2014]

Zwiększone nakłady inwestycyjne w rolnictwie przekładają się pośrednio na usprawnienie procesu wytwórczego oraz wzrost efektywności gospodarowania poprzez poprawę jakości czy stopnia przetworzenia produktów rolnych. Wpływają pozytywnie na konkurencyjność polskiego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, czego rezultatem jest dynamiczny wzrost produkcji i eksportu produktów rolno – spożywczych w ostatnich latach.

Tabela 2

**Nakłady na środki trwałe w rolnictwie oraz wartość środków trwałych
wg województw w 2012 roku**

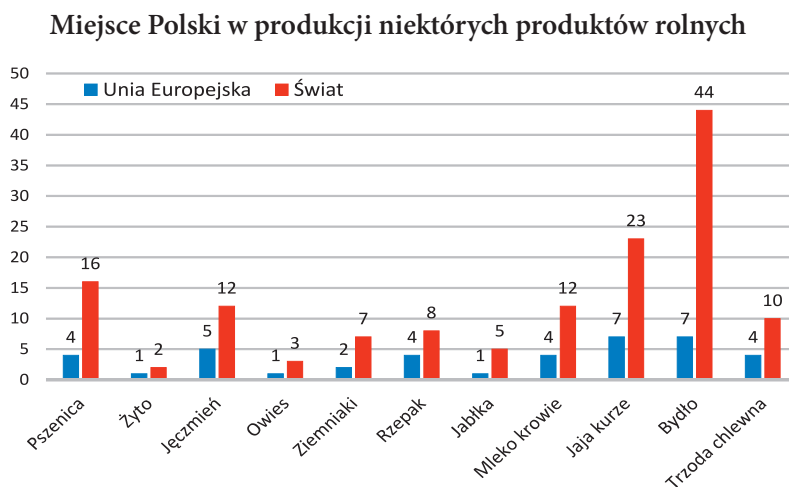
Wyszczególnienie	Nakłady inwestycyjne w mln złotych	Nakłady inwestycyjne w %	Wartość środków trwałych w %
Polska	4492,7	2,4	4,9
Dolnośląskie	241,8	1,8	3,5
Kujawsko-pomorskie	269,2	3,2	7,5
Lubelskie	349,5	4,2	9,4
Lubuskie	96,2	2,9	4,6
Łódzkie	284,5	1,7	5,9
Małopolskie	165,2	1,2	3,3
Mazowieckie	678,7	1,7	3,1
Opolskie	158,0	4,3	7,3
Podkarpackie	153,0	2,6	5,5
Podlaskie	307,8	6,6	11,7
Pomorskie	232,6	2,1	3,6
Śląskie	140,2	0,7	1,6
Świętokrzyskie	131,9	2,8	6,8
Warmińsko-mazurskie	275,2	5,1	9,5
Wielkopolskie	804,1	4,2	7,4
Zachodniopomorskie	204,8	3,3	5,7

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2013.

5. Produkcja rolnicza i handel produktami rolno-spożywczymi

W okresie 2010-2013 produkcja rolnicza zwiększyła się o około 30%. W przypadku produkcji rolniczej globalnej wzrost wyniósł około 27 %, z 84,5 mld zł w 2010 r. do 107 mld zł w 2013 r. natomiast produkcja rolnicza towarowa zwiększyła się o około 35%, z poziomu 59,4 mld zł do 80,3 mld zł.

Wykres 1

Źródło: Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2013, dane za 2011 rok.

Podobną dynamikę wzrostu zaobserwowano w eksporcie artykułów rolno-spożywczych, która tylko dla 2013 roku wyniosła 11,5% osiągając wartość 20,5 mld EUR, przy całkowitym wzroście eksportu towarów z Polski o 6,5%. Największą część stanowiły gotowe artykuły spożywcze oraz produkty pochodzenia zwierzęcego, których wywóz zwiększył się odpowiednio o 10,2% do 8,9 mld EUR oraz o 10,5% do ponad 6,4 mld EUR. Nadwyżka obrotów w handlu artykułami żywnościowymi zwiększyła się o 1,4 mld EUR, do ponad 5,7 mld EUR.

W ciągu ostatnich 5 lat eksport produktów polskiego przemysłu spożywczego – mimo kryzysu i recesji w wielu krajach, będących odbiorcami tych produktów – zwiększał się prawie o 12% rocznie (1,5 mld euro), a dodatkowo saldo wymiany zwiększyło się ponad dwukrotnie (do 6,6 mld euro). Było to wprawdzie tempo wolniejsze niż w latach 2003-2008, ale wciąż na tyle wysokie, że znacząco poprawiły się wszystkie główne miary konkurencyjności i umiędzynarodowienia tego sektora [Mroczek 2014, s. 144].

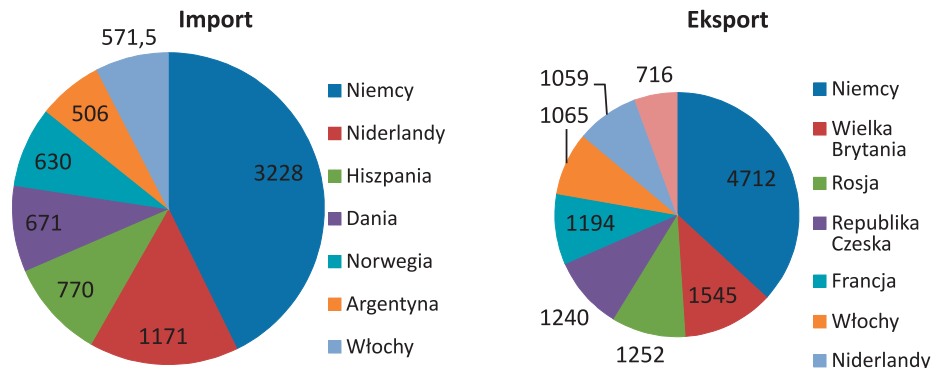
Udział eksportu towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem w 2013 roku wyniósł 13,2%, z tego wartość sprzedaży do państw Unii Europejskiej wzrosła o 15,7%. Odpowiednio o 16,1% wzrósł eksport do państw dawnej „piętnastki” i 14,4% do 12 „nowych” państw członkowskich. Ogółem na rynek UE sprzedano towary na kwotę 16,23 mld EUR. W strukturze eksportu rolno-spożywczego udział państw Unii Europejskiej w ciągu roku wzrósł z 77,4% do 78,4%. Najważniejszym partnerem handlowym, podobnie jak ma to miejsce w eksporcie ogółem, pozostają Niemcy. Sprzedaż do Niemiec stanowiła 23% wartości całego eksportu rolno-spożywczego i wyniosła około 4,712 mld EUR.

Wartość eksportu do państw Europy Środkowo – Wschodniej (z wyjątkiem państw – członków Unii Europejskiej) wyniosła 2 194 mln EUR i w stosunku do 2012 roku wzrosła o 8,8% [Polski handel zagraniczny artykułami rolno-spożywczymi w 2013 roku – dane ostateczne!, 2014, s.3]. Ponad połowa eksportu przypada na Federację Rosyjską. Rynek rosyjski, pomimo stosunkowo niedużej w ujęciu wartościowym sprzedaży eksportowej, stanowi istotny kierunek zbytu wybranych produktów roślinnych, zwłaszcza owoców i warzyw (tylko w przypadku jabłek wartość eksportu wyniosła 250 mln euro, co stanowi 20% wartości wyeksportowanych artykułów) oraz produktów i przetworów mlecznych.

Uzależnienie sprzedaży eksportowej wybranych produktów spożywczych od jednego partnera handlowego wpływa nie tylko na rezultaty wymiany handlowej, ale przede wszystkim podważa ekonomiczne fundamenty funkcjonowania gospodarstw rolnych. Wskutek ograniczenia eksportu pojawia się nadprodukcja na rynku krajowym, następuje spadek ceny produktów, co z kolei prowadzi do spadku rentowności bądź strat w prowadzonej działalności rolniczej.

Wykres 2

Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi w mln EUR w 2013 roku

Źródło: /bip.minrol.gov.pl/Informacje-Branzowe/Handel-zagraniczny-artykulami-rolno-spozywczymi – Polski handel zagraniczny artykułami rolno-spożywczymi w 2013 roku.

6. Zatrudnienie i pracujący w rolnictwie

Wzrost produkcji ogółem skutkuje także poprawą wydajności w rolnictwie. W dalszym ciągu pozostaje ona jednak 4 - krotnie mniejsza w stosunku do innych działów gospodarki narodowej ogółem. Wynika to po części ze specyfiki działalności rolniczej, struktury, wielkości gospodarstw rolnych w Polsce, jednak

w znacznie większym stopniu kształtowana jest przez sytuację społeczno – ekonomiczną kraju.

Tabela 3

Udział zatrudnionych i wydajność pracy w rolnictwie polskim na podstawie danych GUS

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Udział zatrudnionych w rolnictwie w zatrudnionych ogółem w%	16,5	16,2	15,8	15,1	14,8	15	15,2	15,1
Krotność wydajności pracy ogółem w stosunku do wydajności pracy w rolnictwie	3,6	4	4,3	4	4,5	4,7	4,6	4,2

Źródło: IX Kongres Ekonomistów Polskich, Ekonomiczna i społeczna wydajność pracy w przedsiębiorstwach rolniczych, Sławomir Jarka, SGGW, Wydział Nauk Ekonomicznych.

Liczba osób pracujących w rolnictwie w Polsce w 2010 roku wynosiła szacunkowo 3,8 mln osób, a w przeliczeniu na pełnozatrudnionych kształtowała się na poziomie około 2 mln⁵. Między rokiem 2011 a 2000 zanotowano spadek liczby pracujących w rolnictwie o około 570 tys. jednak na podstawie danych publikowanych przez GUS od 2007 roku widoczny jest ponowny wzrost liczby pracujących o prawie 300 tys. do poziomu 2,33 mln. w większości województw. Największy wzrost pracujących odnotowano w województwie podkarpackim – o około 100 tys., małopolskim o około 90 tys. i śląskim o około 30 tys. Spadek, lecz w o iele mniejszej skali, nastąpił w województwie mazowieckim – o około 20 tys., łódzkim o 13 tys. i 10 tys. w kujawsko pomorskim. Zatrudnienie w rolnictwie polskim kształtuje się na wysokim poziomie – około 15% zatrudnionych w gospodarce narodowej przy średniej dla krajów Unii Europejskiej 5%. Rozpatrując powyższe dane w odniesieniu do 100 ha użytków rolnych, najwięcej osób pracuje w rolnictwie w Małopolsce i na Podkarpaciu – odpowiednio 47,1 i 41,9, natomiast najmniej w zachodniopomorskim 5,1, przy średniej dla kraju 15,6.

Wzrost zatrudnienia w rolnictwie jest po części konsekwencją utrzymującego się, wysokiego poziomu bezrobocia ogółem, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Według danych publikowanych przez GUS prawie 900 tysięcy ludzi pozostaje bez pracy na wsi, co stanowi obecnie połowę zarejestrowanych bezrobotnych Polaków.

Z drugiej strony, polityka społeczna realizowana wobec osób zatrudnionych w rolnictwie, a ubezpieczonych w KRUS, jest preferencyjna w stosunku do podmiotów funkcjonujących w gospodarce, a podlegających systemowi ubezpieczeń ZUS. Wysokość składki na ubezpieczenie rolników stanowi w zależności od wiel-

⁵ EU Agricultural Economics Briefs How many people work in agriculture in the European Union? No 8 | July 2013.

kości gospodarstwa od 10 do około 50% wymiaru składki płaconej przez osoby podlegające ubezpieczeniu w ZUS. W efekcie dopłata z budżetu państwa dla osób podlegających ubezpieczeniu i świadczeniobiorcom KRUS (około 2,5 mln ludzi) wynosi rocznie około 16,5 mld zł (składka płacona przez rolników stanowi jedynie 1/10 wpływów pieniężnych KRUS). W przypadku osób ubezpieczonych w ZUS (24,1mln płatników składek i świadczeniobiorców) wysokość dofinansowania z budżetu państwa wyniosła około 50 mld złotych i stanowiła 25% wpływów uzyskanych przez ZUS w związku z realizowaną działalnością ubezpieczeniowo-społeczną [www.krus.gov.pl, www.zus.gov.pl – dostęp 20.01.2015].

7. Podsumowanie

W niniejszym artykule dokonano ogólnej charakterystyki rolnictwa z punktu widzenia wybranych zagadnień ekonomicznych. Pominięto analizy sektorowe oraz czynniki mikroekonomiczne mające wpływ na prowadzenie działalności rolniczej. Rolnictwo korzysta ze znacznego wsparcia realizowanego ze środków krajowych i programów Unii Europejskiej i jest największym beneficjentem środków publicznych ogółem i w stosunku do wartości wytwarzanych produktów. Stworzone przez Państwo warunki pozwoliły części gospodarstw na zdynamizowanie przekształceń i wzmocnienie swojej pozycji rynkowej, czego najlepszym przykładem jest wzrost produkcji towarowej. Istnieje jednak wiele podmiotów, które funkcjonują jedynie statystycznie, a służą zabezpieczeniu podstaw socjalnych prowadzących je jednostek.

Realizowana polityka rolno i społeczna, czy tworzenie preferencyjnych warunków w niektórych obszarach (np. rezygnacja z opodatkowania działalności rolniczej podatkiem dochodowym, preferencyjne składki na ubezpieczenie społeczne, system dopłat i rekompensat), mających na celu wsparcie działalności rolniczej, w zdecydowanej większości gospodarstw rolnych spowodowała utrwalenie niekorzystnych z punktu widzenia gospodarczego działań i zachowań właścicieli gospodarstw (którzy funkcjonując jako podmioty w warunkach rynkowych nie mieliby szansy egzystencji), a co za tym idzie spowolnienie przekształceń w całym sektorze rolnym. Widocznym tego rezultatem jest wzrost zatrudnienia w rolnictwie w analizowanym okresie czasu czy utrzymująca się niska wydajność pracy pomimo znacznego wzrostu produkcji rolniczej. Działalność takich podmiotów powoduje, że nakłady finansowe ponoszone przez państwo są niewspółmiernie wysokie w stosunku do uzyskiwanych efektów produkcyjnych, a podmioty takie cechuje niska konkurencyjność, innowacyjność, a przede wszystkim rentowność prowadzonej działalności.

LITERATURA

1. EU Agricultural Economics Briefs How many people work in agriculture in the European Union? No 8 | July 2013.
2. Polski handel zagraniczny artykułami rolno-spożywczymi w 2013 r.: <http://bip.minrol.gov.pl/Informacje-Branzowe/Handel-zagraniczny-artykulami-rolno-spozywczymi>
3. Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2013 (2014): GUS, Warszawa.
4. Sprawozdanie z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 sprawozdanie za 2013 r. Numer sprawozdania 8/2013, MRiRW, Warszawa.
5. Rocznik statystyczny województw 2013 (2014): GUS, Warszawa.
6. Sprawozdanie z działalności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za 2013 rok (2014): Departament Programowania i Sprawozdawczości ARiMR, Warszawa.
7. Efekty unijnej pomocy udzielanej przez arimr <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/efekty-unijnej-pomocy-udzielanej-przez-arimr.html> dostęp 20.01.2015.
8. Mroczek R. (red.) (2014) Polski przemysł spożywczy w latach 2008-2013. IERGIŻ – PIB, Warszawa.
9. Jarka S. (2013) Ekonomiczna i społeczna wydajność pracy w przedsiębiorstwach rolniczych, IX Kongres Ekonomistów Polskich.
10. www.fadn.pl [dostęp 07.12.2014].
11. www.krus.gov.pl [dostęp 20.01.2015].
12. www.zus.gov.pl [dostęp 20.01.2015].

ŁUKASZ BOCHEŃSKI, KRZYSZTOF ŻOK

ROLNICTWO W POLSCE – WYBRANE ZAGADNIENIA EKONOMICZNE

Słowa kluczowe: *produkcja rolnicza, inwestycje, rolnictwo, produkty rolno-spożywcze, zatrudnienie, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich*

STRESZCZENIE

Rolnictwo jest największym beneficjentem pomocy publicznej w Polsce realizowanej m.in. w formie: wsparcia finansowego ze środków krajowych i unijnych, preferencyjnych warunków kredytowych, ubezpieczeń społecznych czy zwolnienia z podatku dochodowego w prowadzonej działalności. W rezultacie nastąpił dynamiczny wzrost działalności inwestycyjnej jednostek funkcjonujących w rolnictwie, produkcji rolnej ogółem oraz towarowej czy handlu produktami rolno-spożywczymi.

W artykule zaprezentowano dane dotyczące wybranych form oraz wielkości realizowanego wsparcia dla rolnictwa. Wskazano ich wpływ na kształtowanie warunków społeczno-ekonomicznych jednostek działających w sektorze rolnictwo oraz na obszarach wiejskich, zarówno w układzie regionów jak i całościowo dla gospodarki Polski.

LUKASZ BOCHENSKI, KRZYSZTOF ŻOK

AGRICULTURE IN POLAND – SELECTED ECONOMIC ISSUES

Keywords: *Agricultural production, investments, agriculture, agri-food products, employment, the Rural Development Programme*

SUMMARY

Agriculture is the largest beneficiary of public aid in Poland, implemented, among others, in the form of: financial support from the national and EU sources, preferential credit conditions, social insurance, and income tax exemption in the agricultural business. As a result, there has been a rapid growth in investment activities of those operating in agriculture, agricultural production in general as well as in the trade in agri-food products.

This article presents data on the selected forms and level of the implemented support for agriculture. Their impact on the socio-economic conditions for the entities operating in the sector of agriculture and on rural areas, both at the regional level and globally for the Polish economy, was indicated.

e-mail: l.bochenski@cdr.gov.pl

e-mail: k.zok@cdr.gov.pl